

Ամբոսիսի վերջաբանին մէջ (192թ) տպագրական գործքերու բանուկ յարաբերութիւն մը կը մատնանշուի՝ Վենետիկ, Գերբարա (եւ Բաւիա) քաղաքներու միջեւ. այսպիսի յարաբերութիւններ աչքի առաջ ունենալով կարելի է արեւոյց վայրկեան մը անտեսել Վենետիկ քաղաքը եւ Խոսիլոյ ուրիշ — ոչ նուազ գարգացած — քաղաքներուն մէջ որոնել չայ տպագրութեան նախորդները. թերեւս այսպիսի խուսափութիւններով միայն լուծուի D. I. Z. A. տառերու առեղծուածը որ հակառակ քաղաքի իրազեկ պրոֆեսորներու քննութեան մնաց յայտնալուծանելի — Վենետիկեան հողոյն վրայ:

Հ. Ս. ԱՍՈՐԴԱՆԵԱՆ

2. Ծնապատիկ մահարձան: — 1. Պիեր Գիյաւ՝ հայուն գլխավոր պաշտպաններէն մին, որ նուիրուած էր հայուն արցունքը սրբելու, այս պատճառով ինքնին կը բռնադատեալ իր պաշտպանութեան — ազգովին — ազալու իւր պաշտպանը, յPro Armenia⁴ի քաղաքաբառ, կորովաբառ փաստաբանն ընդ միշտ լուց, բայց խօսեցուց եւ պիտի խօսեցնէ իւր վրայ հայը, որ գիտցաւ ազահան լեւներով եւ արժանաւայել հիմնարկութեամբ դաւանեցնել այս ազնուարար գաղղիացւոյն յիշատակը, իւր մաղթնքը որ այս հայապաշտպան գիւցազին յիշատակին համար՝ Սանտոյ մէջ հաստատուելիք վարժարանն ըլլայ ընդ փոյթն այն մահաբանն, որ դարեր ու դարեր պիտի յիշեցնէ այս մեծ մարդուն անուան՝ տառապնալ ազգի մը կողմանէ ցոյց տրուած երախտագիտական զգացման անմուսց հաստատիւր: — 2. «Սունդուկեանց կնիք» իւր մահկանացուն, կը գուժեր Գր. Նաւասարդեան իւր հեռագրով խմբագրութեանս: Մեծ եղբորդակին կենսագրական համառօտ ծանօթութիւնն տես «Հանգիստ», այս թուին մէջ: Թէ ինչ մահաբանն պիտի տրուի այս արուեստագետին դամբանին վրայ՝ առ այժմ մեզի անծանօթ կը մնայ: Եւ մեր ցաւակցութիւններն կ'ազդեցնէ իւր ողբացեալ գերեզմանին: — 3. Պրոֆ. Էմիլիօ Թեզզա (E. Tezza) վախճանեցաւ Մարտ 30ին ութսունամեայ, Corriere della Sera խաւակեան թերթը (Մարտ 31, 1912) կը գուժէ այս օրով, եւ ի վրայ կը հանէ Պատուայի Համալսարանին դասական լեզուաց համեմատական պատմութեան եւ սանկրիտի ուսուցչական արժանիքը: Հայ գրագետը կը ճանչնայ այս հայաբերին ու հայե-

րենագետին անունը՝ «Բագմովէպի» եւ «Հանգիստ Ամսօրեայի» սիւնակներուն մէջ շատ անգամ պատահած ըլլալով անոր շատ մը համառօտ բայց կարեւոր ուսումնասիրութեանց, երեսնի չափ լեզունքերու տեղեակ էր կ'ըսէ Նոյն թերթը, թէպէտ երկարաշունչ երկասիրութիւններ չի թողոր, բայց ահագին թիւ մը կը կազմեն իւր՝ այլեւայլ պարբերականներուն մէջ ցան ու ցիր հրատարակուած հմտական հետազոտութիւններն: Միշտ ջերմ սիրտ մը պահած է Ցեցցա հայ ազգին ու հայ գրականութեան նկատմամբ: Վենետիկ ծննդեան քաղաքին կը թողու իւր 150.000 ֆր. արժողութեամբ գրագարանը: Մեր յարգանքն յիշատակին ողբացեալ ուսուցչականին, որ կը ցաւէր թէ պիտի չկարենար մամանցիլ «Հանգիստ, Եւսլարձանին», այն «Հանգիստ», որ կը կանգնէ այս համառօտ մահաբանը անոր գերեզմանին վրայ:

Հ. Գ. ՄԵՆԵՎԻՆԵԱՆ

ՄԱՅԻՍԻ ՈՍՈՒԿԱՆ

Գ. ա. ք. Աղանանց՝ Դիւան Հայոց Պատմութեան. Գիրք Թ. Յովսէփ Կաթողիկոս Աղոլութեան, Մ'ամ Ա. 1778-1800 Տի. սպ. Օր. ք. Աղանանց, 1911, 4, էջ 44-555, մի պատկերով եւ շուրջ վիմարի պատկերներով: Գին՝ 8 րու:

Ցակաւ թէեւ, բայց յարատեւաբար կը բարձրացնէ Աղանանց իւր այնչափ օտակար Դիւաններու շէնքը: 1893է մինչեւ այսօր ինը տուար պատկառելի Տոմարներ շարունակաբար կ'ըլկերով, մին միւսէն օւրէի հետաքրքրական բովանդակութեամբ. դեռ 10 արիշ հատորներ պատրաստ կը սպասեն մեղաւաջն հեղինակին գրասեղանին վրայ առատաձեռն մեկնեալներու ձեռնուղարկեանց: Գրեմանն մեկնեսա՛ր մը Մեծաշուք Իշխան Բորիս Ն. Երկայնաբազուկ Արղութեանի առատաձեռնութեան արգիւնք է արդէն առաջինայ իններորդ գիրքը՝ նուիրուած Յովսէփ Արղութեանի կենաց. Գրագետներն ոմանք, ստոյգ է, զբաղեցան Յովսէփի կաթողիկոսի կենսագրութեամբ, բայց չենք համարձակիր կարծել թէ անոնք այս իր ժամանակին, իր լոյնառաւալ յարաբերութիւններով եւ ուսական արդունեաց մէջ ունեցած հզօր ազդեցութեամբը Նշանաւոր արքեպիսկոպոս—

